

for det Almindelige, ligesaa i Fremtiden som hidtil. Der blev stillet det Spørgsmaal til mig hvorvidt Huusmændene kunde have Gavn af at rive Lyng eller skjære Tørv; jo, det vilde de ganske vist have Gavn af, men Sagen er, at, som Tingene for Tiden staae, have de ikke Lov dertil; det berøer paa Hartkornseiernes Velvillie, om de vilde meddele dem denne Tilladelse. Saa længe der ikke er nogen Dom, der siger, at Huusmændene faae et vist Stykke, saa have de ikke Afgang til enten at rive Lyng eller at skjære Tørv. Bliker Sagen derimod ordnet efter Lovforslaget, saa vilde de med Sikkerhed faae Lov til begge Dele; thi det er en Bestemmelse i, jeg troer, alle Vedtægterne, at, indtil det til Skovplantning bestemte Stykke bliver tilplantet, skal det Ubeplyante tjene til sælles Afbenyttelse, til Lynggrivning og Tørveskjæring; og i enkelte Sogne er der endogsaa fastsat Bestemmelser om, at visse Partier af Høilynngen vedvarende skulle tjene til saadant sælles Brug. Gaaer Loven igjennem, saa vilde de faae Afgang til at forsyne sig med Winterbrændsel af disse Tørv; i modsat Fald vilde det først kunne skee efter mange Aar, og jeg tvivler om, at det nogensinde vil skee; det vilde i alt Fald være forbundet med mange Bekostninger og vække stor Misfor nøielse forinden imellem de forskjellige Parter. Det blev anført af den ærede 3die Landsthingsmand for Ste Krebs (F. Nielsen), at, naar der kunde blive en Dom for, at Huusmændene skulde have en vis Part af Indtægterne, og der for denne Part blev oprettet Laane- og Sygekasser til Fordeel for Huusmændene, dette da vilde kunne være til virkelig Fordeel for dem. Ja, ganske vist vilde det være til Fordeel for dem; men netop hertil er der ganske andre Midler, ganske anden Evne, naar samtlige Indtægter bleve anvendte i saadanne Niemed; saa kan der fra Først af blive virket kraftigt i denne Retning, og det er netop saadanne Foranstaltninger, der sigtes til ved Lovforslaget, naar det hedder, at de skulle anvendes til almeennyttige Foretagender. Jeg er mig bevidst, at jeg saa meget som Mogen vil den simple Mandes Vel, og jeg vilde paa ingen Maade give mit Samtykke til Loven, hvis jeg havde Tro paa, at Huusmændene ved denne

vilde lide Uret; men jeg er fuldkommen forvisset om, at de ikke paa nogen bedre Maade kunne komme til deres Ret end efter Lovforslaget; og derfor troer jeg at gjøre en god Gjerning, naar jeg siger ja dertil, og jeg ønsker, at de ærede Herrer Landsthingsmænd vilde gjøre det Samme.

F. Nielsen: Skjøndt jeg maa frygte for at trætte det ærede Thing, saa kan jeg dog ikke unblade endnu at give et Tilsvær. Det gjør mig ondt, at den ærede Ordfører i et Punkt aldeles har misforstaaet mig, idet han talte om, at jeg, efterat have anerkjendt, at der altid maatte være nogen Villkaarlighed i Delingen, havde udtalt, at det var Domstolene, der skulde foretage en saadan villaarlig Deling, ja endog — men den Paastand imputerede han mig dog ikke med fuld Sikkerhed — bestemme Oprettelsen af Laane- og Sygekasser. Jeg har virkelig ikke gjort Paastand paa, at Domstolene skulde bestemme Delingsforholdet, men jeg har kun gjort Paastand paa, at der skulde være tilstrækkelige Præjudikater for, at Hartkornseierne havde retmæssig sat sig i Besiddelse af det Hele, og at det altsaa skulde gaae tilbage til det Oprindelige, og at saa Lovgivningsmagten skulde træde til. At man naturligviis ved den Lov, der da maatte blive ubstødt, vilde respektere dem, der bona fide havde kjøbt, anseer jeg for aldeles utvivlsomt. Den ærede Ordfører gav mig ikke Svar paa det Spørgsmaal — og det er dog et Punkt, jeg ønskede Oplysning om — om det var aldeles nødvendigt, at alle de, der troede sig forurettede, skulde anlegge Sag, eller om det ikke vilde være tilstrækkeligt for at erholde Dom, at blot Nogle af dem gjorde det. Dette Sidste vilde naturligviis gjøre det meget lettere for dem at erholde Dom, ligesom ogsaa de indledende Forhandlinger vilde blive mindre kostbare for dem, thi naar jeg blev gjort opmærksom paa, at det vilde blive saa kostbart for Huusmændene, var det vistnok ikke saa meget Rettergangen som de indledende Forhandlinger, den ærede Rigsdagsmand meente skulde blive saa kostbare; men Sagen vil nu ikke blive saameget bekostelig for dem, naar Veien, de skulle følge, nu er dem bekjendt, og naar Enighed mellem dem Alle ikke udkræves.